

Nr 152.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ändrade grunder för lämnande av ersättning av statsmedel för taxeringsarbete i Stockholms stad; given Stockholms slott den 3 mars 1939.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 3 mars 1939.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, ENGBERG, QUENSEL, FORSLUND, ERIKSSON, STRINDLUND.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anför:

I en den 17 januari 1936 dagtecknad proposition, nr 39, föreslog Kungl. Maj:t riksdagen, bland annat, att bemyndiga Kungl. Maj:t att för en tid av tre år, räknat från och med den dag framlagt förslag till omorganisation av överståthållarämbetets avdelning för uppbördsärenden trädde i kraft, medgiva, att i stället för ersättning, som jämlikt 145 § taxeringsförordningen eller 13 § förordningen om åsättande i vissa fall av särskilt uppskattnings-

värde å fastighet skulle utgå av statsmedel till personer, som biträtt med taxeringsarbete i Stockholms stad, visst bestämt belopp finge utbetalas till staden under huvudsakligen de villkor och förutsättningar, som av mig såsom föredragande departementschef angivits vid anmälan av propositionen inför Kungl. Maj:t. Sedan propositionen bifallits av riksdagen samt vederbörliga bestämmelser i anledning härav utfärdats av Kungl. Maj:t, genomfördes den föreslagna omorganisationen av överståthållarämbetets avdelning för uppbördsärenden till en avdelning för skatteärenden med ikraftträdande av ny lönestat och instruktion för avdelningen den 1 oktober 1936. Då alltså den tid, för vilken Stockholms stad tillerkänts ersättning för kostnader för taxeringsarbetet i staden, går till ända den 30 september innevarande år, anhåller jag nu att få för Kungl. Maj:t anmäla frågan om grunderna för ersättningens bestämmande för tiden efter den 1 oktober 1939. Jag torde därvid till en början få lämna en kort redogörelse för vad i allmänhet gäller ifråga om ersättning av utgifter för taxeringen.

Enligt bestämmelserna i 145 § taxeringsförordningen bestrides huvudparten av kostnaderna för taxeringsarbetet av statsmedel. Vad beträffar den årliga taxeringen utgår sålunda ersättning av sådana medel bl. a. till ordförandena och kronoombuden i taxeringsnämnderna [1 mom. 1)], för provningsnämndernas utgifter, till sakkunniga m. fl. [1 mom. 5), jämfört med 5 och 6 mom.]. Har kommun åtagit sig kostnader för särskilda anstalter för taxeringsarbetet genom tillhandahållande av kommunens tjänstemän (i Stockholm tjänstemän hos överståthållarämbetet) till biträden därvid, eller annorledes, lämnar staten bidrag till kostnaderna under förutsättning att Kungl. Maj:t finner dessa anstalter äga särskilt värde för det allmänna [1 mom. 3)]. Av statsmedel bestrides vidare gottgörelse för det arbete med uppläggande av taxeringslängder m. m., som åligger vissa tjänstemän i städerna [1 mom. 4)], samt ersättning åt kamreraren vid överståthållarämbetets avdelning för uppbördsärenden¹ för hans befattning med taxeringen i Stockholm [1 mom. 2)].

Enligt 13 § förordningen den 14 juni 1933 (nr 357) om åsättande i vissa fall av särskilt uppskattningsvärde å fastighet må bl. a. ordförande och av överståthållarämbetet eller länsstyrelse förordnad ledamot i taxeringsnämnd för göromål enligt förordningen, där så finnes skäligt, åtnjuta särskild ersättning av statsmedel.

I Stockholm handhades intill omorganisationens ikraftträdande den 1 oktober 1936 taxeringen jämte debiteringen av överståthållarämbetets avdelning för uppbördsärenden, i vars arbetsuppgifter jämväl ingick uppbörden med redovisning. På sätt närmare framgår av den förut omnämnda propositionen nr 39 till 1936 års riksdag (sid. 2 ff.) åtnjöt den mera fast anställda personalen vid avdelningen avlöning av staden, varförutom vissa av tjänste-

¹ Enligt förordning den 12 juni 1936 (nr 272) skall vad som finnes stadgat om kamreraren vid överståthållarämbetets avdelning för uppbördsärenden i stället äga tillämpning å skattedirektören vid ämbetet.

männen uppburo sportler (bl. a. debetsedellösen) till betydliga belopp. Vidare utgingo ersättningar av statsmedel jämlikt 145 § taxeringsförordningen direkt till olika befattningshavare. I propositionen lämnas en redogörelse för statens samtliga bidrag år 1935 till kostnaderna för uppbördsavdelningens verksamhet. Sålunda utbetalades nämnda år av statsmedel jämlikt 145 § 1 mom. 1), 2) och 4) [bl. a. till ordförandena och kronoombuden i taxeringsnämnderna samt biträden vid längdföring] sammanlagt 216,600 kronor och för provningsnämndskostnader 24,670 kronor. Av övriga ersättningar, som bestredos av statsmedel, märktes särskilt ett bidrag å 70,000 kronor (tidigare 90,000 kronor), som med stöd av 145 § 1 mom. 3) utbetalades till staden. Bidraget, som utgått sedan år 1921, var motiverat med att den då verkställda omorganisationen av uppbördsavdelningen genom ett förbättrat taxeringsförfarande finge anses ha tillgodosett även statsverkets intresse.

Det i det föregående omnämnda förslaget till omorganisation av överståthållarämbetets avdelning för uppbördsärenden hade upprättats av överståthållarämbetet. Förslaget gick ut på, bland annat, att avdelningen med den ändrade benämningen överståthållarämbetets avdelning för skatteärenden — under chefskap av en skattedirektör — skulle uppdelas på två avdelningar, taxeringsavdelningen under en taxeringsintendent och uppbördsavdelningen under en uppbördsintendent, samt att till avdelningen för skatteärenden därjämte skulle förläggas en tredje avdelning, nämligen en mantalsavdelning under en mantalsintendent. De lokala taxeringskontorens antal skulle minskas från 20 till 5, ettvarrt med en taxeringsinspektör som chef; därjämte skulle emellertid inrättas ett särskilt aktiebolagskontor för samtliga deklarationer från aktiebolag, med en taxeringsinspektör som chef, samt ett särskilt kontor för bokföringsgranskning, likaledes under en taxeringsinspektör. För samtliga befattningshavare (med visst undantag för uppbördsmännen) skulle gälla, att alla sportelinkomster indroges till stadens kassa. Den i förslaget till personalstat innefattade lönegradsplaceringen hade upprättats under den förutsättningen, att från statsverket dittills utgående ersättningar till tjänstemännen för utförda arbetsuppgifter i fortsättningen skulle inlevereras till stadens kassa samt att staden i stället skulle av kommunens medel utbetala hela lönen till vederbörande befattningshavare.

Förslaget godkändes den 18 november 1935 i princip av *Stockholms stadsfullmäktige*, under förutsättning att överenskommelse träffades med statsverket om statsbidrag enligt grunder, som kunde av fullmäktige godtagas. Beslutet stod i överensstämmelse med stadskollegiets utlåtande i ärendet, vari uttalades, att omorganisationen med dess uppdelning av verkets arbetsuppgifter efter mera rationella grunder syntes vara ägnad att befordra en ökad effektivitet av taxerings- och uppbördsarbetet samt jämväl i övrigt ändamålsenlig.

I skrivelse den 13 december 1935 underställde därefter *överståthållarämbetet* Kungl. Maj:t frågan om ändrade grunder för lämnande av ersättning av

statsmedel för taxeringsarbete i Stockholm ävensom frågan om indragande av vissa sportelmedel till stadens kassa. För skrivelsens innehåll har lämnats en fullständig redogörelse i propositionen 39/1936 (sid. 7—12), till vilken jag i huvudsak får hänvisa. Här må ur skrivelsen allenast anföras följande:

Genom det av stadsfullmäktige fattade beslutet har möjlighet skapats för en lösning av den sedan länge förhandenvarande frågan om en definitiv organisation av överståthållarämbetet för uppbördsärenden och om personalens uppförande å ordinarie lönestat. Den slutgiltiga regleringen av dessa spörsmål förutsätter dock, att statsverket vill biträda en överenskommelse, varigenom grunderna för bidrag av statsmedel till nuvarande uppbördsavdelningen närmare fixeras samt staden i den mån så erfordras berättigas uppbära de sportel- och därmed jämförliga ersättningsmedel, som nu tillkomma vissa befattningshavare.

Då överståthållarämbetet nu ifrågasätter en överenskommelse mellan statsverket och Stockholms stad i syfte bland annat att fixera en grund för stadens bidrag av statsmedel till kostnaderna för taxering och för att därigenom möjliggöra för staden att helt övertaga avlöningen av därmed sysselsätta tjänstemän, vore naturligtast och mest överensstämmande med önskemålet att tjänstemännen uppföras å ordinarie stat, om detta avtal kunde erhålla giltighet under en längre tidsperiod. För att nu föreslå en överenskommelse i dylik form vore emellertid nödvändigt att kunna fastställa en fördelningsgrund av sådan beskaffenhet, att i den mån de allmänna bidragen till taxeringsarbetet ökades, Stockholms stads andel därav skulle undergå proportionell stegring. Vissa svårigheter möta emellertid att i förevarande läge, då en ny organisation väl är ifrågasatt men ännu icke trätt i kraft, kunna från början klart fixera en dylik fördelningsgrund. Överståthållarämbetet har fördenskull ansett påkallat att, i den mån en överenskommelse av ifrågasatt art kommer till stånd, denna för närvarande begränsas till någon kortare tid. I sådant hänseende vill ämbetet föreslå, att överenskommelsen må träffas för en tid av tre år. Under denna tid bör erforderlig erfarenhet hava vunnits om den nya organisationens verkningar och jämväl hava visat sig, i vad mån de under år 1935 beslutade ändringarna i taxeringsförordningen komma att medföra ökning av de allmänna kostnaderna för taxeringsarbetet. Under kortare tid än nu sagts synes däremot icke tillräcklig erfarenhet kunna vinnas för att läggas till grund för ett definitivt avtal. Efter den angivna tidens förlopp bör tydligtvis en omprövning äga rum för att anpassa bidraget efter den förändring, som därunder kan hava ägt rum beträffande hela det statliga anslaget till årlig taxering, respektive anslaget till fastighetstaxering, varvid även hänsyn torde böra tagas till om arbetet härmed i Stockholm ökas genom stegring av antalet deklarationer eller genom särskilda åtgärder för höjning av taxeringsarbetets effektivitet. Därvid bör även till avgörande upptagas frågan om vinnande av en verklig och smidig fördelningsgrund av detta anslag, såvitt fråga är om Stockholms stad. Då det preliminära avtalet enligt ämbetets nyss uttryckta uppfattning bör begränsas till en tidrymd av tre år, torde däremot detta avtal kunna inskränkas att gälla samma belopp, som under år 1935 utgått till taxeringsarbetet, respektive under år 1933 utgått till arbetet med fastighetstaxeringen. Visserligen kan häremot erinras, att de belopp, som därigenom kunna tillräknas Stockholms stad, ej obetydligt understiga, vad som synes böra tillkomma staden med hänsyn till de omfattande åtgärder, som härstädes vid-

tagits till vinnande av förbättrad taxering; i sådant hänseende torde Stockholm för närvarande intaga en särställning bland rikets kommuner, ehuru åtskilliga av dessa numera begynt ägna särskild uppmärksamhet åt sitt taxeringsväsende. Överståthållarämbetet har emellertid i detta sammanhang icke ansett sig hava anledning ingå å den vittutseende frågan om en generell reglering av förhållandet mellan staten och Stockholms stad utan har — — — begränsat sig till sådana redan utgående ersättningsbelopp, som direkt beröras av föreliggande förslag.

Överståthållarämbetet ingick därefter på en granskning av de olika vid denna tid (1935) utgående, i det föregående omnämnda statsbidragen till Stockholms stad från nyssnämnda utgångspunkt, nämligen att en överenskommelse borde avse endast sådana belopp, vilka utginge till bestridande av kostnader för arbetsuppgifter, som enligt den föreslagna organisationen skulle komma att utan särskild ersättning handläggas av befattningshavare å stadens lönestat.

Enligt dessa beräkningsgrunder skulle det belopp staden under den föreslagna treårsperioden borde uppbära från statsverket i ersättning för kostnader för årlig taxering uppgå till 199,883 kronor eller, efter avrundning, 200,000 kronor. Därutöver borde statsverket enligt grunder som eljest skulle tillämpats, bestrida kostnaderna, såvitt nu vore fråga, för arvoden till ordförande och till vissa kronoombud i taxeringsnämnderna, för arvoden till sakkunniga för fastighetsvärdering samt för åsättande av preliminära taxeringsvärden, kostnaderna för arvoden till särskilda prövningsnämndens ledamöter, arvoden till den ordinarie prövningsnämndens ledamöter och kostnaderna för resor i samband med fastighetstaxering. Härutöver skulle Stockholms stad för den under avtalsperioden infallande allmänna fastighetstaxeringen uppbära en ersättning av tillhopa 14,100 kronor, vilket belopp torde kunna avrundas nedåt till 14,000 kronor, under det att direkt av statsmedel skulle bestridas kostnaderna bland annat för arvoden till ordförande i fastighetstaxeringsnämnderna, för arvoden till nämndernas ledamöter och för arvoden till sakkunniga vid värdering av fastigheter.

Beträffande de beräkningar, som lågo till grund för de föreslagna ersättningsbeloppen, må — förutom till propositionen 39/1936 (sid. 8—10) — hänvisas till en sammanställning, som i nu förevarande ärende verkställes av överståthållarämbetet och som torde få fogas till detta protokoll såsom bilaga.

Statskontoret och *riksräkenskapsverket*, som hördes över överståthållarämbetets omförmälda skivelse den 13 december 1935, tillstyrkte såväl omorganisationsförslaget som den ifrågasatta överenskommelsen mellan staten och Stockholms stad. *Statskontoret* framhöll för sin del angelägenheten av att, om och när den provisoriska anordningen avlöstes av en mera definitiv sådan, det toges under övervägande, huruvida ej med hänsyn till den kostnadsbesparing, som den nya organisationen innebure, statens bidrag till staden borde kunna i skälig omfattning minskas. *Riksräkenskapsverket* utgick från, att vid en blivande mera definitiv överenskommelse frågan om avvägningen av det av statsmedel utgående fasta bidraget upptoges till förnyad förutsättningslös prövning, avseende samtliga de i den preliminära överenskommelsen ingående ersättningsarna.

För egen del anförde jag i egenskap av *föredragande departementschef* vid framläggande av 1936 års proposition i ämnet inledningsvis, att då Stockholms stadsfullmäktige uppställt som en förutsättning för omorganisationens genomförande, att stadens kassa tillfördes belopp motsvarande de ersättningar av statsmedel och de sportler, som dittills uppburits av befattningshavarna men som enligt förslaget skulle ersättas med förhöjda fasta löner av staden. prövningen av själva organisationsförslaget finge föregås av sådana åtgärder från statsmakternas sida, att den förutsatta anordningen möjliggjordes. Därtill erfordrades i vissa avseenden riksdagens medverkan.

Härefter yttrade jag bland annat följande:

Innan jag närmare ingår på dessa åtgärder, vill jag emellertid förutskicka den erinran, att den föreslagna organisationen även enligt min mening synes ändamålsenlig och ägnad att medföra ökad effektivitet å alla de tre ur såväl statens som stadens synpunkt viktiga administrationsområden, som här äro i fråga: taxering, uppbörd och folkbokföring. Tydligen är det också, icke minst ur personalens synpunkt, önskvärt, att det sedan år 1921 rådande provisoriet avlöses av en fastare organisation. Och det synes mig ur det allmännas synpunkt böra väcka tillfredsställelse, om detta — såsom avsett är — kan ordnas så, att befattningshavarna för sina tjänstegöromål åtnjuta endast fast avlönning och icke härutöver särskilda ersättningar av statsmedel eller i form av sportler.

Samtliga de ersättningar av statsmedel, som för närvarande utgå för taxeringsarbete i Stockholm, grunda sig på den uppfattningen, att detta arbete i Stockholm liksom i det övriga landet skall bekostas av statsmedel. I den mån sådant arbete redan utföres av uppbördsavdelningens personal i tjänsten utan särskild ersättning, har detta även med gällande ordning lett till att bidrag härför utgår till Stockholms stad: de sista åren har staden på denna grund jämlikt Kungl. Maj:ts beslut årligen uppburit ett belopp av 70,000 kronor. Det föreliggande förslaget innebär ett fortgående på denna väg, och jag har för min del intet att erinra mot, att ett skäligt belopp tillerkännes staden mot att de uppgifter, som svara mot detta ersättningsbelopp, fullgöras av de av staden avlönade befattningshavarna i tjänsten. Överståthållarämbetets förslag härutinnan bygger på de ersättningsbelopp, som senast utgått. och innebär, att staden skulle uppbära 200,000 kronor för år, då allmän fastighetstaxering ej ägt rum, samt ytterligare 14,000 kronor för år, då sådan taxering skett. I den mån taxeringsuppgifter alltjämt skulle handhavas av andra än tjänstemän hos ämbetet, skulle ersättning härför fortfarande utgå direkt av statsmedel.

Under förutsättning att, såsom överståthållarämbetet på angivna skäl föreslår, ersättning till staden nu icke bestämmes för längre tidsperiod än tre år, synes från statsverkets sida knappast någon erinran vara att göra mot principerna för ämbetets beräkningar. I likhet med ämbetet förutsätter jag, att frågan om fördelningen av kostnaderna för taxeringsarbetet i Stockholm före nämnda treårsperiods slut upptages till allsidig utredning och bringas till en mera definitiv lösning samt att skäligt bidrag även i fortsättningen kommer att utgå till staden för taxeringsarbetets utförande.

Beträffande detaljerna i överståthållarämbetets beräkningar hade jag i stort sett intet att erinra. Jag erinrade vidare att då 145 § taxeringsförrordningen, liksom också 13 § förordningen om åsättande i vissa fall av särskilt uppskattningsvärde å fastighet, uttryckligen förutsatte, att ersättning

av statsmedel skulle utgå till vissa med taxeringsarbetet sysselsatta personer, den ifrågasatta anordningen innebure en avvikelse från bestämmelserna i dessa författningsrum och således fordrade riksdagens medverkan, vilken för övrigt torde påkallas även därav, att det här gällde att för flera år binda statsverket för en utgift. Med hänsyn till anordningens provisoriska karaktär syntes emellertid denna icke nu böra föranleda ändringar i berörda författningar.

I fråga om den närmare utformningen av bestämmelserna om ersättningen till staden anförde jag, bland annat, följande:

Lämpligast synes vara, att riksdagen lämnar Kungl. Maj:t bemyndigande att för en tid av tre år, räknad från den dag ifrågavarande omorganisation träder i kraft, medgiva, att i stället för ersättning, som jämlikt nämnda författningsrum skulle utgå till personer, som biträtt med taxeringsarbete i Stockholms stad, visst bestämt belopp må i huvudsaklig överensstämmelse med här utvecklade grunder utbetalas till staden. Jag förutsätter att det vid lämnande av sådant medgivande — vilket i och för sig torde vara tillräckligt för att möjliggöra för stadsfullmäktige att fatta definitivt beslut i frågan — föreskrives såsom villkor, att staden med särskilt angivna undantag bestrider alla med taxeringsarbetet i Stockholm förenade kostnader, vilka enligt 145 § taxeringsförordningen eller 13 § förordningen om åsättande i vissa fall av särskilt uppskattningsvärde å fastighet skola bestridas av statsmedel. Undantagen skulle enligt det föregående bliva: arvoden till ordförandena i taxeringsnämnderna och fastighetstaxeringsnämnderna; arvoden till de kronoombud, som icke äro tjänstemän å skatteavdelningen, därvid förutsattes att minst 39 sådana tjänstemän förordnas som kronoombud i taxeringsnämnd för årlig taxering samt att i fastighetstaxeringsnämnd endast sådana tjänstemän användas som kronoombud; ersättning till av överståthållarämbetet tillkallade sakkunniga för fastighetsvärdering; arvoden till den ordinarie prövningsnämndens och den särskilda prövningsnämndens ledamöter ävensom andra arvoden enligt 145 § 8 mom. taxeringsförordningen, som utgå till personer, vilka icke äro tjänstemän å skatteavdelningen.

Det förslag som i enlighet med nu anförda riktlinjer genom proposition nr 39 förelades 1936 års riksdag har jag refererat i inledningen till mitt anförande till dagens statsrådsprotokoll. I propositionen föreslogs därjämte sådan ändring i stämpelförordningen, att stämpelprovision, så länge sådan utginge, skulle kunna enligt föreskrift i lönestat tillföras stadens kassa.

Bevillningsutskottet (betänkande nr 3) hemställde på av departementschefen anförda skäl om bifall till Kungl. Maj:ts förslag. Härvid förutsatte utskottet — i anslutning till vad departementschefen därom uttalat — att, innan den föreslagna treårsperioden gått till ända, frågan om fördelningen av kostnaderna för taxeringsarbetet i Stockholm gjordes till föremål för en allsidig utredning, grundad bland annat på under nämnda tid vunnen erfarenhet om effektiviteten av omorganisationen, samt att därvid frågan om skäligt bidrag till staden för taxeringsarbetets utförande efter nämnda period bragtes till en mera definitiv lösning.

Riksdagen biföll utskottets hemställan (skrivelse nr 22).

Genom brev till överståthållarämbetet den 21 februari 1936 medgav Kungl.

Maj:t, med stöd av riksdagens bemyndigande, att till Stockholms stad finge för en tid av tre år, räknat från och med den dag, då förslag till omorganisation av överståthållarämbetets avdelning för uppbördsärenden trädde i kraft, utbetalas ett belopp av 200,000 kronor för år, då allmän fastighets-taxering ej ägt rum, samt ytterligare ett belopp av 14,000 kronor för år, då sådan taxering skett, under villkor, att staden samtidigt bestrede alla med taxeringsarbetet i Stockholm förenade kostnader, vilka enligt 145 § taxerings-förordningen eller 13 § förordningen om åsättande i vissa fall av särskilt uppskattningsvärde å fastighet skulle bestridas av statsmedel, med de undantag, som angivits i propositionen. I brevet stadgades vidare, att därest omorganisationen trädde i kraft, staden framdeles efter utgången av ett vart av ifrågavarande tre år hade att göra framställning till Kungl. Maj:t rörande de angivna beloppens utbetalande.

Vid sammanträde den 16 mars 1936 bekräftade Stockholms stadsfullmäktige sitt preliminära godkännande av omorganisationsförslaget. Kungl. Maj:t fastställde därefter den 17 april 1936 — med godkännande av omorganisationsförslaget i ~~förut anmärkta delar~~ — ordinarie lönestat för överståthållarämbetets avdelning för skatteärenden samt utfärdade särskild instruktion för överståthållarämbetet i vad avsåg samma avdelning (SFS 1936: 129). Såsom förut nämnts trädde lönestaten och instruktionen i kraft den 1 oktober 1936. På grund av bestämmelser i lönestaten samt uppbördsreglementet för Stockholm indrogoas samtliga tjänstemännen förut tillkommande sportler till stadens kassa.

I skrivelse den 24 januari 1939 har *överståthållarämbetet*, med överlämnande av en den 13 december 1938 dagtecknad framställning från *Stockholms stads drätselnämnd* rörande frågan om fördelningen av kostnaderna för taxeringsarbetet i Stockholm efter treårsperiodens utlöpande den 30 september 1939, hemställt om vidtagande av erforderliga åtgärder i anledning av nämndens framställning.

Drätselnämnden har i sin skrivelse anført bland annat följande:

Den nuvarande provisoriska anordningen med ett fast årligt statsbidrag synes icke kunna tillämpas vid en definitiv reglering av denna fråga. Statens andel i kostnaden för taxeringsarbetet bör rimligtvis påverkas av ökning i omfattningen av detta arbete. Detta syfte skulle visserligen kunna vinnas, om statsbidraget, såsom från överståthållarämbetets sida i tidigare sammanhang ifrågasatts, ställdes i relation till deklarationsmaterialets mängd på ett eller annat sätt eller till stadens folkmängd. Emellertid torde en reglering efter det förstnämnda alternativet bereda svårigheter både vid utformning och tillämpning. Och att göra bidraget beroende av folkmängdssiffran synes vara mindre lämpligt av det skäl, att omfattningen av taxeringsarbetet näppeligen kan anses stå i relation till folkmängden.

Då man torde sakna möjlighet att erhålla en fast utgångspunkt vid bestämmandet av statens deltagande i kostnaderna för taxeringsarbetet i Stockholm, synes det framför allt vara av betydelse, att en definitiv överenskommelse härom mellan staten och staden sker efter så enkla och klara linjer som möjligt. En parallell synes härvid kunna dragas med bekostandet i andra städer med magistrat av de till beskattningsväsendet hörande bestyren

med mantalsskrivning, taxering och uppbörd. Då det åligger dessa städer att genom de kommunalavlönade magistraterna eller dem underställda tjänstemän handhåva mantalsskrivningen och uppbördsväsendet, är det givetvis endast rimligt, att jämväl Stockholm bär kostnaderna för dessa bestyr. Beträffande taxeringsväsendet är förhållandet ett annat. Kostnaderna härför bestridas i landet i dess helhet till övervägande del med statsmedel. Kravet på likställighet bör därför göra det motiverat, att i princip så kommer att ske jämväl beträffande taxeringen i Stockholm. Här må erinras om ämbetets uttalande i underdånig skrivelse den 13 december 1935 angående ändrade grunder för statsbidrag till taxeringsarbetet i Stockholm, att Stockholm med hänsyn till de omfattande åtgärder, som härstädes vidtagits till vinnande av förbättrad taxering, torde intaga en särställning bland rikets kommuner. Att genomförandet av en sådan anordning skulle komma att medföra en icke obetydlig minskning i stadens nuvarande kostnader för ämbetet och i så måtto giva staden en fördel, kan icke åberopas som ett skäl emot förslaget, enär detsamma dock icke skulle innebära annat än ett rättande av ett sedan länge bestående förhållande, som utgör ett direkt missgynnande av Stockholm i jämförelse med andra rikets städer.

Nyss angivna syfte synes enklast kunna vinnas därigenom, att staten påtager sig kostnaderna för taxeringsavdelningen inom ämbetets avdelning för skatteärenden, medan staden alltjämt, såsom hittills, bekostar mantals- och uppbördsavdelningarna. Med denna utgångspunkt har på försök en uppdelning gjorts av de i förslaget till stat för år 1939 för ämbetets avdelning för skatteärenden upptagna inkomsterna och utgifterna. De poster, som hänföra sig uteslutande till viss avdelning, hava härvid i sin helhet hänförs till denna. Gemensamma inkomster och utgifter hava fördelats med $\frac{1}{3}$ på staten och $\frac{2}{3}$ på staden. Det har icke förbisetts, att debiteringen av utskylder, som i andra magistratsstäder enligt allmänna uppbördsreglementet ankommer på magistraten eller denna underställd tjänsteman, handhaves av taxeringsavdelningen. Som kompensation härför har inkomsten av debetsedellösen förts på staten. Kostnadsfördelningen utvisar, att på staten skulle för taxeringsavdelningen komma en nettokostnad av runt 1,100,000 kronor — mot i statförslaget med 200,000 kronor upptaget bidrag till arbetet med taxeringen — och på staden för uppbörds- och mantalsavdelningarna runt 1,900,000 kronor.

Ett godtagande från statens sida av detta förslag till fördelning mellan staten och staden av kostnaderna för de bestyr, som utgöra led i beskattningsväsendet, torde förutsätta en viss statlig kontroll över utgiftsstaten för taxeringsavdelningen inom ämbetet. Från stadens sida synes icke böra vara något att erinra emot en sådan kontroll.

Med framläggande av dessa synpunkter hemställer drätselnämnden om vidtagande av erforderliga åtgärder för en definitiv lösning av den i skrivelserna berörda frågan.

För egen del anför överståthållarämbetet till en början följande:

Drätselnämnden synes närmast anse det kostnadsbelopp, varför ersättning skulle utgå, böra beräknas till 1,100,000 kronor för år.

Det torde vara ostridigt, att Stockholms stad så tillvida intager en särställning, jämfört med andra kommuner, att staden i icke ringa utsträckning själv får bestrida kostnaden för fullgörandet av olika arbetsuppgifter, som annorstädes fullgöras av statsavlönad personal. Med undantag för överståthållarämbetets kansli bestrider sålunda staden i stort sett alla kostnader för överståthållarämbetets verksamhet och sålunda även till den betydande del,

som ämbetet fullgör en länsstyrelses uppgifter. Det synes överståthållarämbetet ingalunda opåkallat, att en omprövning verkställes av dessa förhållanden och att statsverket från Stockholms stad övertager de kostnader, vilka annorstädes bestridas av statsmedel.

Emellertid torde detta spörsmål måhända böra i annat sammanhang upptagas till bedömande, och i vart fall lär icke ankomma å överståthållarämbetet att härutinnan framlägga förslag, men ämbetet har i samband med förevarande ärende velat erinra om det större spörsmål, varav nu föreliggande fråga utgör en del.

I avbidan å en allmän omprövning av angiven art, lär emellertid vara nödvändigt, att överenskommelse träffas rörande det belopp, varmed ersättning av statsmedel skall från och med den 1 oktober 1939 utgå till Stockholms stad för dess av taxeringsarbetet föranledda kostnader. ✓

Vid en sådan provisorisk uppgörelse syntes enligt ämbetets uppfattning tillsvidare samma beräkningsgrunder måhända kunna komma till användning, som tillämpades vid tillkomsten av för närvarande gällande bestämmelser i ämnet. Ämbetet åberopade i detta avseende en sammanställning, utvisande att årsbidraget under angiven förutsättning borde höjas till i avrundat belopp 220,000 kronor för år, då allmän fastighetstaxering icke äger rum, med ett tillägg av ytterligare 14,000 kronor under år, då sådan taxering äger rum. Sammanställningen torde såsom förut hemställt få fogas till dagens statsrådsprotokoll såsom bilaga.

Överståthållarämbetet uttalar vidare som sin uppfattning, att den närmare utformningen av ett dylikt avtal samt frågan om tiden för detsamma giltighet lämpligen torde kunna fastställas vid särskilda förhandlingar mellan representanter för statsverket och för staden.

Ämbetet anför ytterligare:

Därest bestämmelser givas, som motsvara de i kungl. brevet av den 21 februari 1936 återgivna, så böra vissa ändrade förhållanden beaktas. Staten har nu bestrift kostnaderna för arvoden till kronoombud, som icke äro tjänstemän vid överståthållarämbetet, under förutsättning att minst 39 kronoombud äro tjänstemän vid överståthållarämbetet för skatteärenden. Då antalet kronoombud nu väsentligt ökat, torde Stockholms stads bidrag böra röna inflytande därav, och överståthållarämbetet föreslår därför, med utgångspunkt från förhållandena år 1938, att staden skall bekosta 43 kronoombud. Därvid torde emellertid ur statsverkets synpunkt vara utan betydelse om samtliga dessa äro tjänstemän vid skatteavdelningen eller icke. Vidare vill överståthållarämbetet framhålla, att vid meddelande av beslutet den 21 februari 1936 var av överståthållarämbetet ifrågasatt, att av statsmedel jämväl skulle bestridas kostnaden för resor i samband med fastighetstaxering, på sätt framgår av överståthållarämbetets den 13 december 1935 gjorda framställning i ämnet (prop. nr 39 till 1936 års riksdag, sid. 11). Departementschefen anslöt sig enligt uttalande till statsrådsprotokollet till överståthållarämbetets uppfattning, om vilka kostnader statsverket i fortsättningen skulle bestrida, men i uppräknningen därav har ersättningen för resekostnaderna ifråga bortfallit. Anledningen härtill har uppgivits vara, att dessa kostnader år 1935 — förhållandena under detta år lågo till grund för kostnadsberäkningarna — endast uppgingo till 31 kronor 60 öre, och att man då ansåg onödigt att medtaga en så obetydlig post. Kostnaderna ifråga hava emellertid numera väsentligt ökat och torde uppgå till omkring 1,000 kronor för år

räknat. Det synes förty önskvärt, att, vid meddelande av nytt beslut rörande ersättningen för kostnaderna i och för taxeringen, numera utsattes, på sätt tidigare var avsett, att omförmälda resekostnader skola bestridas av statsmedel.

I anledning av vad överståthållarämbetet anfört har *Stockholms stads drätselnämnd* i skrivelse till Kungl. Maj:t den 11 februari 1939 ytterligare utvecklat stadens synpunkter i frågan. Nämnden anför bland annat följande:

I samband med godtagande från stadens sida av nu gällande grunder angående bidrag av statsmedel till kostnaderna för taxeringsarbetet anförde stadens kammarkontor bland annat:

»Någon direkt utfästelse har icke heller lämnats från statsmakternas sida, att staden efter utgången av de tre år, för vilka de nya grunderna avses skola gälla, kommer att i fortsättningen erhålla statsbidrag eller efter vilka grunder de bidrag skola utgå, som kunna komma att tillerkännas staden. Att staden nu utan sådana utfästelser skulle binda sig för genomförandet av den tilltänkta omorganisationen av uppbördsverket och de därmed förenade ökade utgifterna, kan ge anledning till viss betänksamhet. Föredragande departementschefen har emellertid vid ärendets behandling hos Kungl. Maj:t förutsatt, att frågan om fördelningen av kostnaderna för taxeringsarbetet i Stockholm före treårsperiodens utgång skulle upptagas till allsidig utredning och bringas till en mera definitiv lösning samt att skäligt bidrag även i fortsättningen skulle komma att utgå till staden. Liknande uttalande gjordes av riksdagens bevillningsutskott i dess i ärendet avgivna betänkande. Mot bakgrund av dessa uttalanden torde staden hava fullgod anledning räkna med att även framdeles erhålla 'skäligt statsbidrag' för taxeringsarbetet.»

(Stadskollegiets utlåtande 82/1936, sid. 442 f.)

Stadskollegiet förordade ett godtagande av de föreslagna grunderna för statsbidrag »på de skäl, som i ärendet anförts». (Ib., sid. 444.)

Stadsfullmäktige fattade beslut i enlighet med kollegiets hemställan och torde således få anses hava för sitt godkännande av de nya statsbidragsgrunderna förutsatt, att före treårsperiodens utgång förevarande spörsmål skulle allsidigt utredas och bringas till en mera definitiv lösning.

Med hänsyn till vad sålunda tidigare förekommit anser sig staden för sin del icke kunna biträda förslaget om ett fortsatt provisorium, detta så mycket mindre som ett provisorium i betraktande av de skäl, varmed överståthållarämbetet motiverat förslaget härom, sannolikt skulle bliva av rätt lång varaktighet. Staden synes hava berättigade anspråk på att förevarande fråga i överensstämmelse med ovan återgivna, tidigare uttalanden nu bringas till en definitiv lösning och att staden därvid tillerkännes ersättning för taxeringsarbetet efter grunder, som vid jämförelse med förhållandena inom andra rikets städer kunna anses skäliga. Vid bestämmandet av dessa grunder synes den av drätselnämnden i ovannämnda skrivelse till överståthållarämbetet angivna principen för fördelningen av kostnaderna för ämbetets avdelning för skatteärenden på där anförda skäl böra kunna godtagas.

Skulle emellertid förslaget om ett förlängt provisorium bliva genomfört, anser drätselnämnden staden i vart fall hava fullgoda skäl för ett yrkande, att de definitiva grunder, som i sinom tid må bliva fastslagna, rörande bestridandet av kostnaderna för taxeringsarbetet givas retroaktiv tillämpning från och med den tidpunkt, då nuvarande bestämmelser upphört att gälla.

Under hänvisning till det anförda vidhåller drätselnämnden yrkandet om åtgärder för en definitiv lösning av ifrågavarande spörsmål.

I ärendet ha, efter remiss, yttranden avgivits av *statskontoret* och *riksräkenskapsverket*.

Statskontoret har under hänvisning till vad i frågan förekommit vid 1936 års riksdag framhållit, att, intill dess såsom då förutsattes en allsidig utredning kommit till stånd, ersättning till Stockholms stad för här ifrågavarande bestyr borde bestämmas i anslutning till de grunder, som hittills tillämpats. Mot de jämkningar i fråga om ersättningens storlek, som överståthållarämbetet förordat, funne statskontoret icke anledning göra erinran.

Riksräkenskapsverket anför:

Vid tillkomsten av nu gällande provisoriska reglering av fördelningen mellan staten och Stockholms stad av kostnaderna för taxeringsarbetet i Stockholm förutsattes, att fördelningsfrågan före den avtalade treårsperiodens slut den 30 september 1939 skulle upptagas till allsidig utredning och bringas till en mera definitiv lösning.

Såsom förhållandena utvecklats är emellertid enligt riksräkenskapsverkets uppfattning den nuvarande tidpunkten mindre lämplig för åstadkommande av en slutlig uppgörelse mellan staten och Stockholms stad rörande ifrågavarande spörsmål. Ämbetsverket tillmäter härvid särskild betydelse det av 1936 års uppbördskommitté numera framlagda förslaget till omorganisation av uppbördsväsendet och folkbokföringen m. m. Ehuru nämnda förslag icke direkt berör taxeringsväsendet, torde en omdaning av uppbörden och folkbokföringen på sätt uppbördskommittén avsett indirekt komma att i avsevärd mån påverka jämväl taxeringsarbetet.

I förevarande läge har riksräkenskapsverket i likhet med överståthållarämbetet ansett sig böra förorda en fortsatt provisorisk reglering av statens bidrag till kostnaderna för taxeringen i Stockholm enligt i huvudsak samma beräkningsgrunder som nu gälla. Med hänsyn till önskvärdheten av att en mera definitiv ordning snarast kommer till stånd, torde en sådan provisorisk reglering emellertid tillsvidare böra fastställas allenast för ett år.

Överståthållarämbetets beräkning av de belopp, med vilka vid en provisorisk uppgörelse enligt i huvudsak nu gällande grunder det årliga statsbidraget skulle utgå, har icke givit riksräkenskapsverket anledning till erinran.

Beträffande drätselnämndens uttalanden rörande förutsättningarna för en definitiv fördelning av taxeringskostnaderna mellan staten och Stockholms stad har riksräkenskapsverket i förevarande sammanhang velat allenast framhålla följande:

Enligt riksräkenskapsverkets uppfattning kan det av drätselnämnden åberopade förhållandet, att kostnaderna för taxeringsväsendet utanför Stockholm väsentligen bestridas av statsmedel, icke utgöra tillräcklig grund för drätselnämndens yrkande, att staten skall påtaga sig hela kostnaden för den nuvarande taxeringsavdelningen inom överståthållarämbetet för skatteärenden. Redan den omständigheten att staten med nuvarande organisation av taxeringsarbetet i Stockholm saknar möjlighet att effektivt begränsa de för detta arbete utgående kostnaderna synes utesluta ett godtagande av det av drätselnämnden framlagda förslaget till uppgörelse. För egen del anser riksräkenskapsverket, att man även vid en definitiv reglering av statens bidragsskyldighet närmast har att utgå från nu gällande grunder för statsbidragets avvägning. Riksräkenskapsverket vill dock uttala, att vid en defini-

tiv reglering av statsbidraget hänsyn i vidare mån än hittills skett synes böra tagas till de kostnader, som staden påtagit sig i syfte att höja taxeringsarbetets effektivitet.

Ur såväl statens som Stockholms stads synpunkt synes det önskvärt, att *Departements-
chefen.* en mera definitiv fördelning av taxeringskostnaderna mellan statsverket och staden snarast möjligt kommer till stånd. Såsom riksräkenskapsverket erinrat, är emellertid den nuvarande tidpunkten mindre lämplig för åstadkommande av en slutlig uppgörelse rörande förevarande spörsmål, då frågan om en omorganisation av uppbördsväsendet och folkbokföringen inom kort kan väntas bli avgjord. Det av 1936 års uppbördskommitté framlagda förslaget berör visserligen icke direkt taxeringsväsendet. Då emellertid i Stockholm taxeringen och debiteringen av utskylder verkställes inom en och samma avdelning av överståthållarämbetet för skatteärenden, nämligen taxeringsavdelningen, måste man räkna med att en reform på uppbördens och folkbokföringens område kan komma att i avsevärd mån inverka på taxeringsarbetet och föranleda ändringar i fråga om avdelningens organisation. Såvitt nu kan bedömas torde frågan om uppbördsväsendet och folkbokföringen kunna föreläggas nästa års riksdag. Även om, såsom uppbördskommittén förutsatt, för uppbörden i Stockholm andra bestämmelser än som skola gälla för riket i övrigt, särskilt beträffande det tekniska förfarandet, kunna visa sig erforderliga, torde dock nästa år, i samband med beredningen av frågan i dess helhet, sådan överblick över den blivande organisationen kunna vinnas, att en mera slutgiltig lösning av ersättningsspörsmålet skall visa sig möjlig. Jag finner mig därför böra förordna en fortsatt provisorisk reglering, avseende ett år, av statens bidrag till täckande av stadens kostnader för taxeringen, därvid i huvudsak samma beräkningsgrunder som gälla för den nu löpande treårsperioden torde böra tillämpas. Tillräckliga skäl synas mig under föreliggande omständigheter ej finnas för en retroaktiv tillämpning från och med den 1 oktober 1939 av blivande grunder för ersättningens bestämmande.

Emot de jämkningar i fråga om ersättningens storlek m. m., som överståthållarämbetet förordnat, har jag för den tid som omfattas av ifrågavarande fortsatta provisorium intet att erinra. Jag får i detta sammanhang erinra om att allmän fastighetstaxering icke verkställes förrän år 1943, vadan bestämmelser om ersättning för kostnader i anledning därav icke nu erfordras.

I enlighet med vad sålunda anförts torde bemyndigande böra av riksdagen utverkas för Kungl. Maj:t att låta för tiden 1 oktober 1939—30 september 1940 till Stockholms stad utbetala ett belopp av 220,000 kronor under villkor, att staden för samma tid bestrider alla med taxeringsarbetet i Stockholm förenade kostnader, vilka enligt 145 § taxeringsförordningen eller 13 § förordningen om åsättande i vissa fall av särskilt uppskattningsvärde å fastighet skola bestridas av statsmedel, med följande undantag: arvoden till ordförandena i taxeringsnämnderna; arvoden till kronoombud i taxeringsnämnderna, i den mån antalet överstiger 43; ersättning till av överståthållar-

ämbetet tillkallade sakkunniga för fastighetsvärdering; kostnader för resor i samband med fastighetstaxering; arvoden till den ordinarie prövningsnämndens och den särskilda prövningsnämndens ledamöter ävensom andra arvoden enligt 145 § 8 mom. taxeringsförfordningen, som utgå till personer, vilka icke äro tjänstemän å skatteavdelningen.

Riksräkenskapsverket har i sitt yttrande berört frågan om de principer, enligt vilka en uppgörelse på längre sikt mellan staten och staden borde ske. Till vad ämbetsverket därvid anfört kan jag i huvudsak ansluta mig. Även vid en definitiv reglering av statens bidragsskyldighet synes man närmast ha att utgå från nu gällande grunder för statsbidragets avvägning. Med hänsyn till bestämmelsen i 145 § 1 mom. 3) taxeringsförfordningen — enligt vilken kommun, som genom tillhandahållande av tjänstemän eller annorledes företagit särskilda anstalter för taxeringsarbetet, skall erhålla *bidrag* av statsmedel till kostnaderna härför, därest Kungl. Maj:t finner dessa anstalter äga särskilt värde för det allmänna — och med beaktande jämväl av vad i ärendet tidigare förekommit kan jag sålunda icke finna det av staden nu framställda anspråket om ersättning för samtliga kostnader för taxeringsarbetet vara en riktig utgångspunkt för förhandlingar i frågan. ✓

Under hänvisning till vad jag nu anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att

bemyndiga Kungl. Maj:t att för tiden 1 oktober 1939—30 september 1940 medgiva, att i stället för ersättning, som jämlikt 145 § taxeringsförfordningen eller 13 § förordningen om åsättande i vissa fall av särskilt uppskattningsvärde å fastighet skall utgå av statsmedel till personer, som biträtt med taxeringsarbete i Stockholms stad, visst bestämt belopp må utbetalas till staden under huvudsakligen de villkor och förutsättningar, som av mig i det föregående angivits.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

G. MacDowall-Pihlström.

Bilaga.

P. M.

I.

För det nu gällande avtalet mellan staten och Stockholms stad lågo följande beräkningar till grund:

av hela antalet kronoombud år 1935 (54 st.) utgjorde 39 st. tjänstemän vid överståthållarämbetet.

Statens bidrag beräknades

för 39 kronoombud ($\frac{30}{54} \cdot 71,650$) till.....	kronor	51,747: —
för ersättning till ordinarie tjänstemän vid uppbördsavdelningen för biträde vid taxeringsarbetet till.....	»	11,500: —
för ersättning för längdföring m. m. till.....	»	32,930: —
för ersättning till vaktmästarna för uppsättning till..	»	4,820: —
för ersättning för arbete med särskild skatt å förmögenhet till	»	600: —

Dessutom tillades kostnader enl. taxeringsförordningen 145 § 5, 6 mom.:

för ersättning för biträde åt kamreraren vid förberedande göromål med.....	»	10,500: —
för ersättning åt vissa av nämnda tjänstemän för mistade avlöningsförmåner med.....	»	2,995: 29
för arvoden åt protokollförare med.....	»	2,700: —
för ersättning för utskrift m. m. av protokollet med..	»	2,497: 74
för ersättning till vaktmästarna för uppsättning med..	»	2,000: —
för tryckningskostnader m. m. med.....	»	3,976: 97
för arvoden till sakkunniga för bokföringsgranskning med	»	3,014: —
för kostnaderna för sekreterare och utskrift av särskilda prövningsnämndens protokoll med	»	602: —
Härtill lades slutligen bidrag till uppbördsavdelningen, alltsedan år 1921 utgående med (tidigare med 90,000 kronor)	»	70,000: —

Summa kronor 199,883: —

För utgifter för fastighetstaxering beräknades statens bidrag till 14,100 kronor fördelat

på kronoombud (1933)	kronor	13,500: —
och på uppsättning	»	600: —

Summa kronor 14,100: —

II.

Efter enahanda beräkningsgrund skulle statens bidrag med ledning av under år 1938 rådande förhållanden kunna beräknas på följande sätt:

Av antalet kronoombud (66) utgjorde 43 stycken tjänstemän inom ämbetet. För dessa beräknas ett bidrag lika stort som det staten betalar för s. k. extra kronoombud, d. v. s. 1,500 kronor.

$43 \times 1,500$ kronor = ... kronor 64,500: — ✓

Antalet deklarationer, som år 1935 utgjorde 325,963, hade år 1938 ökat till 369,630. 1935 utgjorde kostnaden för taxeringsarbetet (bortsett från prövningsnämnden) 49,850 kronor. En höjning av detta belopp i proportion till ökningen av antalet deklarationer utvisar ett belopp av .....

» 56,532: —

Kostnaderna för prövningsnämnden utgjorde enligt 1935 års siffror 28,286 kronor; antalet prövningsnämndsparagrafer var 1935 2,385 och år 1938 2,471.

Sistnämnda ökning skulle efter samma beräkningsgrund som 1935 leda till en kostnad av .....

» 29,305: —

Lägges härtil det till belopp av .....

» 70,000: — ✓

som fastställdes år 1935, men som tidigare utgått med högre belopp, erhålles en sammanlagd

Summa av kronor 220,337: —

Kostnaderna för 1938 års fastighetstaxering i vad avser utbetalningar till kronoombud m. m. uppgingo till.. kronor 13,794: 13 enligt följande fördelning:

kronoombud ..... kronor 11,800: —

uppassning ..... » 703: 28

resekostnader ..... » 1,290: 85

Summa kronor 13,794: 13.